

h+

HUKUK VE DAHA FAZLASI hplusdergi.com

Portre

Sömürgeci ile
Sömürülen
Karşı Karşıya;
Mabo Davası

Yurtdışı LLM. Rehberi

Liège
Universitesi

Kapak Söyleşisi

KÖKSAL BAYRAKTAR

Yunus Emre GÜL

Veri Nesne Midir?

Murat Volkan DÜLGER
& Cansu Ceren KAHRAMAN

GDPR ve KVKK
Ekseninde
*Bağlayıcı
Şirket
Kuralları*

S. Aslı BUDAK
& Melis ÇELİK

Tahkim
Anlaşmasının
Dili ve Geçerliliği

Filiz Toprak ESİN
& Asena Aytuğ KESER

COVID-19 Sonrası
Yolsuzluk Algı
Endeksinin
Düşündürdükleri

Görkem GÖKÇE

Fintech:
Hukuki
Bir Bakış

ISSN 2587-0211

SAYI: 09 / 2021
FİYATI: 40.00 TL
KKTC FİYATI: 42.50 TL
Yayınlayan:
HUKUK AKADEMİSİ

OFİS SOHBETLERİ
Öykü GÜVENİLİR & Feyzi ERÇİN

IN-HOUSE

Havva BALABAN & Selin Barlin ARAL

getir

COVID-19 Sonrası

Yolsuzluk Algı Endeksinin Düşündürdükleri

Av. Filiz Toprak ESİN & Av. Asena Aytuğ KESER

filiz.toprak@gun.av.tr & asena.keser@gun.av.tr

Uluslararası Şeffaflık Derneği'nce her sene yayınlanan ve dünya çapında 180 ülke/ bölgede kamu sektöründeki yolsuzluk algısını yansıtan Yolsuzluk Algı Endeksi ("Endeks"), 28 Ocak 2021 tarihinde yayınlandı. Ülke ve bölgeleri 0 (yüksek derecede yolsuz) ile 100 (çok temiz) aralığında puanlayarak sıralayan Endeks, uzmanlar, sivil toplum kuruluşları ve iş dünyasından temsilcilerin katkılarıyla oluşturuluyor.

İnsanlığın koronavirüs tarafından adeta esir alındığı bir yılı aşkın süreyi geride bıraktığımız bu günlerde yayınlanan Endeks'in odağında da COVID-19'un olması elbette ki sürpriz olmadı. Salgının etkileriyle birlikte iş organizasyonu ve iş yerlerinde yaşanan ani değişikliklerin, özel sektördeki yolsuzluk oranlarında kaçınılmaz olarak bir artışa sebep olacağı yönündeki öngörülerin, Endeks'teki bulgularla da doğrulandığını görmek mümkün. Nitekim Endeks, ülkelerin yolsuzluk seviyesiyle, acil durumlara karşı verilen tepkilerde demokratik ilke ve değerlerin ne ölçüde korunduğu ve savunulduğu

arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu ortaya koyuyor. Bir başka ifadeyle, sağlık erişiminin kısıtlı ve kamu kaynaklarının nereye harcandığının belirsiz olduğu; kriz hallerinde demokratik değerlerin ve insan haklarının göz ardı edildiği yerlerde kamu sektöründeki yolsuzluğun yüksek oranlarda ortaya koyan Endeks, koronavirüsün aynı zamanda bir yolsuzluk krizine sebep olduğunu gösteriyor. 2020 yılı Endeksi aynı zamanda, özellikle kriz zamanlarında demokratik değerlerin güvencesi ve yolsuzlukla mücadelenin en etkin araçlarından olan şeffaflık, hesap verilebilirlik ve özellikle medya özgürlüğünün önemini de bir kez daha ortaya koyuyor.

2020 yılı Endeksi'nde Türkiye, geçen seneye kıyasla puanını bir puan arttırarak almış olduğu 40 puan ile 86. sırada yer alıyor. Bu küçük artış Türkiye'yi sıralamada 91. sıradan 86. sıraya taşımış olsa da, bu durum Türkiye'nin 2012 yılından bu yana kaybetmiş olduğu 9 puan ile önemli derecede düşüş gösteren ülkeler arasında yer almasını engelleyemedi (2019 yılı Endeksi'ne ilişkin yazımıza buradan erişebilirsiniz). Bu sonuç Türkiye'nin sürekli düşüşünün arkasındaki yolsuzlukla mücadelede daha etkin yollar sunacak yasal düzenlemeler ile halihazırda mevcut düzenlemelerin uygulanmasındaki eksiklikler ve temel hak ve hürriyetler, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı güvence altında tutularak politik ve ekonomik stabilizasyonun sağlanamaması gibi sebeplerin üstesinden gelme konusunda fazla bir ilerleme kaydedemediğinin bir göstergesi niteliğinde. Bunlarla birlikte görülmektedir ki Türkiye, COVID-19 ile olan mücadelesinde demokratik değerlerin korunması konusunda da sınıfta kalmış durumda. Nitekim, Endeks'in de atıfta bulunduğu 2020 yılı Demokratik

Standartların Pandemi İhlalleri Endeksi'ne göre, Türkiye hakkında COVID-19'a ilişkin bilgilere erişim kısıtlamaları, hükümet tarafından yaratılan dezenformasyon ve medya özgürlüğünün kısıtlanması gibi hususlarda ihlal bildirimleri bulunmakta. Tüm ülkenin de şahit olduğu üzere, pandemi ile mücadelede şeffaflık da sürecin en başından beri otoritelerin eleştirildiği önemli hususlardan biri oldu.

Tüm bunlar geliştirilmesi gereken önemli hususlar olarak varlığını korumakla birlikte, yalnızca bir puan olsa dahi Endeks'e yansıyan bu artışın arkasındaki faktörlerin irdelenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bilindiği üzere Türkiye'de yargı reformlarının geçmişi 2009 yılına kadar uzanmakta ve bu tarihten bu yana belirli aralıklarla çeşitli strateji belgeleri yayınlanmaktadır. Ancak 2019 yılı Mayıs ayında yayınlanan son Yargı Reformu Strateji Belgesi'nden sonra, yasama faaliyetlerinde bir artış yaşandı ve 2020 yılında, biri Nisan diğeri Temmuz ayında olmak üzere iki ayrı yargı reformu (ikinci ve üçüncü yargı reformu paketleri) birbiri ardına duyuruldu. Hak ve özgürlüklerin korunması

ve geliştirilmesinin yanı sıra yargıda bağımsızlık, tarafsızlık ve şeffaflığın geliştirilmesi, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde belirlenen dokuz ana amacın arasında bulunmaktaydı. Her ne kadar 2020'de yürürlüğe konan iki yargı paketi doğrudan bu konuları hedef almamış olsa da, bu paketler başkan ve diğer hükümet yetkililerinin özellikle yargının bağımsızlaştırılmasına odaklanan söylemleri ile desteklendi. Bu stratejilerin ne ölçüde ve ne kadar etkin uygulanacağı ileriki dönemlerde gözlemlenecek olmakla birlikte, bu yönde bir gelişim ihtiyacı olduğunun kabul edilmesi ve yargı reformları için aksiyonlar alınmaya başlanması dahi bir iklim değişikliği ve her açıdan olumlu bir algı yarattığı da bir gerçek. Öyle sanıyoruz ki, yaratılan bu olumlu iklim değişikliği Türkiye'nin pandemi ile mücadeledeki başarısızlıkları ile Endeks'te süregelen keskin düşüne ilişkin geleneksel sebepleri nötrleyerek en nihayetinde bu bir puanlık artış ile sonuçlanmış durumda.

Türkiye 2021 senesine, 31 Aralık 2020'de yürürlüğe giren suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı konusunda

yapılan ve geçtiğimiz ay ikincil mevzuat düzenlemelerine konu olan kapsamlı yasal düzenlemeler ile başladı. Buna ek olarak, çok kısa bir süre önce, 2 Mart 2021 tarihinde başkan, Yargı Reformu Strateji'nin bir parçası olan İnsan Hakları Eylem Planı'nı kamuoyuyla paylaştı ve odağı bir kez daha insan hakları ve özellikle ifade özgürlüğünün daha güçlü bir şekilde korunması, yargıda bağımsızlığın ve şeffaflığın güçlendirilmesine ilişkin planlanan iyileştirmelere çevirdi. Sonuç itibarıyla, Endeks'teki bir puanlık artışı yeterli görmek mümkün olmasa da, gerek mevzuat çalışmaları gerekse uygulama anlamında sağlam adımlar atılarak benimsenen stratejilerin kararlı bir şekilde uygulanması halinde bunun, Türkiye'nin düşüş trendini tersine çevirmek konusunda bir başlangıç noktası olabileceği göz ardı edilmemelidir. ■